

Europeiska
unionens råd

Bryssel den 24 mars 2022
(OR. en)

7582/22

UK 55

FÖLJENOT

från:	Europeiska kommissionens generalsekreterare, undertecknat av Martine DEPREZ, direktör
inkom den:	24 mars 2022
till:	Jeppje TRANHOLM-MIKKELSEN, generalsekreterare för Europeiska unionens råd
Komm. dok. nr:	COM(2022) 126 final
Ärende:	RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET OCH RÅDET om genomförandet och tillämpningen av handels- och samarbetsavtalet mellan Europeiska unionen och Förenade konungariket Storbritannien och Nordirland 1 januari–31 december 2021

För delegationerna bifogas dokument – COM(2022) 126 final.

Bilaga: COM(2022) 126 final

EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Bryssel den 24.3.2022
COM(2022) 126 final

RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET OCH RÅDET

**om genomförandet och tillämpningen av handels- och samarbetsavtalet mellan
Europeiska unionen och Förenade konungariket Storbritannien och Nordirland**

1 januari–31 december 2021

Rapport från Europeiska kommissionen till
Europaparlamentet och rådet om genomförandet och
tillämpningen av handels- och samarbetsavtalet mellan
Europeiska unionen och Förenade konungariket
Storbritannien och Nordirland
1 januari–31 december 2021

Innehåll

1. Inledning.....	3
2. Institutionell ram.....	4
3. Efterlevnadsverktyg och tvistlösning	5
4. Handel med varor.....	6
5. Tjänster och investeringar, digital handel, immateriella rättigheter, offentlig upphandling och små och medelstora företag	10
6. Energi	14
7. Lika villkor för öppen och rättvis konkurrens och hållbar utveckling	14
7.1. Arbetsrättsliga och sociala standarder, miljö och klimat, hållbar utveckling	15
7.2. Kontroll av subventioner.....	16
8. Transporter.....	17
9. Fiske.....	17
10. Samordning av de sociala trygghetssystemen	18
11. Brottsbekämpning och straffrättsligt samarbete.....	18
12. Deltagande i EU-program.....	19
13. Slutsatser.....	20

1. Inledning

Avtalet om handel och samarbete (*handels- och samarbetsavtalet*) mellan Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen, å ena sidan, och Förenade konungariket Storbritannien och Nordirland (*Förenade kungariket*), å andra sidan¹ undertecknades den 30 december 2020. Det började tillämpas provisoriskt den 1 januari 2021. Sedan ratificeringsprocesserna slutförts i EU och Förenade kungariket, trädde det formellt i kraft den 1 maj 2021.

Genom handels- och samarbetsavtalet läggs en omfattande grund för parternas förbindelser inom många olika områden, så som handel, transport, fiske, brottsbekämpning och straffrättsligt samarbete, tematiskt samarbete och deltagande i EU-program. Avtalet bygger på bestämmelser som säkerställer lika villkor, hållbar utveckling och respekt för de grundläggande rättigheterna, såväl som arrangemang för styrning och tvistlösning.

Handels- och samarbetsavtalet är unikt bland EU:s frihandelsavtal med länder utanför EU såtillvida att det har ingåtts med en tidigare medlemsstat. Följaktligen innebar avtalet mer begränsade villkor för handel och samarbete än de som gällt fram till 2020 års slut, när den övergångsperiod som fastställdes i avtalet om utträde² löpte ut. Detta är en oundviklig konsekvens av att Förenade kungariket lämnar EU:s tullunion och den inre marknaden.

EU:s mål är att upprätta stabila och positiva förbindelser med Förenade kungariket. Trots att goda framsteg har gjorts när det gäller att inrätta de samarbetsstrukturer som fastställs i handels- och samarbetsavtalet, kvarstår vissa utmaningar. Även när det gäller de bredare relationerna till Förenade kungariket finns det vissa bestående svårigheter, särskilt rörande genomförandet av protokollet om Irland/Nordirland i avtalet om utträde.

Det här är den första rapporten om genomförandet och tillämpningen av handels- och samarbetsavtalet som läggs fram i enlighet med artikel 2.4 i rådets beslut (EU) 2021/689 av den 29 april 2021³. I rapporten beskrivs läget på ett antal olika områden som omfattas av handels- och samarbetsavtalet under dess första tillämpningsår. Rapporten strävar också efter att kvantifiera effekten av handels- och samarbetsavtalet med data, i mån av tillgång.

¹ Avtal om handel och samarbete mellan Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen, å ena sidan, och Förenade konungariket Storbritannien och Nordirland, å andra sidan (EUT L 149, s. 10) [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:22021A0430\(01\)&from=SV](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:22021A0430(01)&from=SV).

² Avtal om Förenade konungariket Storbritannien och Nordirlands utträde ur Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen (2019/C 384 I/01) [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:12019W/TXT\(02\)&from=SV](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:12019W/TXT(02)&from=SV).

³ Rådets beslut (EU) 2021/689 av den 29 april 2021 om ingående, på unionens vägnar, av handels- och samarbetsavtalet mellan Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen, å ena sidan, och Förenade konungariket Storbritannien och Nordirland, å andra sidan, och av avtalet mellan Europeiska unionen och Förenade konungariket Storbritannien och Nordirland om säkerhetsförfaranden för utbyte och skydd av säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter (EUT L 149, s. 2) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32021D0689&from=SV>.

2. Institutionell ram

En institutionell ram för att övervaka och underlätta genomförandet av handels- och samarbetsavtalet skapas genom själva avtalet. Denna struktur upprättades under 2021, och används nu fullt ut.

Partnerskapsrådet, som övervakar genomförandet av handels- och samarbetsavtalet på politisk nivå, sammanträdde för första gången den 9 juni 2021. Parterna diskuterade bland annat fiske, icke-diskriminering avseende avgifterna för arbetsvisum, brottsbekämpning och rättsligt samarbete samt Förenade kungarikets deltagande i EU-program⁴. Det gick dock inte att enas om något gemensamt uttalande, eftersom Förenade kungariket motsatte sig alla hänvisningar till ett fullständigt genomförande av avtalet om utträde som en förutsättning för stabila förbindelser i framtiden⁵.

Alla de gemensamma organ som bistår partnerskapsrådet i ärenden som omfattas av handels- och samarbetsavtalet, inklusive handelspartnerskapskommittén och de 11 specialiserade handelskommittéerna, som stöder dess arbete på specifika områden, sammanträdde under 2021 var följande:

- Specialiserade kommittén för samordning av de sociala trygghetssystemen (6 juli 2021).
- Specialiserade kommittén för energi (14 juli 2021).
- Specialiserade kommittén för fiske (20 juli och 27 oktober 2021).
- Specialiserade handelskommittén för sanitära och fytosanitära åtgärder (22–23 september 2021);
- Specialiserade handelskommittén för tullsamarbete och ursprungsregler (7 oktober 2021);
- Specialiserade handelskommittén för varor (8 oktober 2021).
- Specialiserade handelskommittén för tjänster, investeringar och digital handel (11 oktober 2021);
- Specialiserade handelskommittén för offentlig upphandling (12 oktober 2021).
- Specialiserade handelskommittén för lika villkor för öppen och rättvis konkurrens och hållbar utveckling (12 oktober 2021).
- Specialiserade handelskommittén för immateriella rättigheter (13 oktober 2021).
- Specialiserade handelskommittén för regleringssamarbete (13 oktober 2021).
- Specialiserade kommittén för lufttransport (14 oktober 2021).
- Specialiserade handelskommittén för tekniska handelshinder (15 oktober 2021).
- Specialiserade kommittén för samarbete inom brottsbekämpning och rättsliga frågor (19 oktober 2021);
- Handelspartnerskapskommittén (16 november 2021).

⁴ Dagordningar och protokoll från partnerskapsrådets och kommittéernas sammanträden: https://ec.europa.eu/info/strategy/relations-non-eu-countries/relations-united-kingdom/eu-uk-trade-and-cooperation-agreement/meetings-eu-uk-partnership-council-and-specialised-committees-under-trade-and-cooperation-agreement_en.

⁵ Europeiska kommissionens uttalande efter partnerskapsrådets första sammanträde: https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/20210609_unilateral_pc_statement_002_final.pdf.

- Specialiserade kommittén för luftfartssäkerhet (23 november 2021).
- Specialiserade kommittén för vägtransport (24 november 2021).
- Specialiserade handelskommittén för administrativt samarbete i fråga om mervärdesskatt och indrivning av skatter och tullar (15 december 2021).
- Specialiserade kommittén för deltagande i unionsprogram (21 december 2021).

I enlighet med de överenskomna arrangemangen företrädde EU vid dessa sammanträden av Europeiska kommissionen, medan ståndpunkter som skulle intas på EU:s vägnar samordnades med rådet. Företrädare för medlemsstaterna deltog i sammanträdena som en del av EU-delegationen. Europaparlamentet informerades om de gemensamma organens aktiviteter.

Det vidtogs också åtgärder för att upprätta ett parlamentariskt samarbete mellan EU och Förenade kungariket. Parterna enades om att den parlamentariska partnerskapsförsamling (*församlingen*) som inrättas genom handels- och samarbetsavtalet skulle bestå av 35 ledamöter från Europaparlamentet och lika många från Förenade kungarikets parlament. EU-delegationen till församlingen godkändes i oktober 2021⁶. Församlingen inleder sitt arbete under 2022.

Processen med att involvera det civila samhället i genomförandet av handels- och samarbetsavtalet har också inletts. Kommissionen och Förenade kungariket nådde en informell överenskommelse om de operativa riktlinjerna för forumet för det civila samhället. Riktlinjerna måste godkännas av partnerskapsrådet innan forumet för det civila samhället kan börja användas⁷. EU inrättade också en inhemsk rådgivande grupp för att möjliggöra en bredare dialog om de frågor som omfattas av handels- och samarbetsavtalet. Den inhemska rådgivande gruppen stöds av Europeiska ekonomiska och sociala kommittén som samordnar sammanträden och upprätthåller kontakter med partners i det civila samhället. Den inhemska rådgivande gruppen höll sitt första sammanträde den 25 november 2021⁸.

3. Efterlevnadsverktyg och tvistlösning

På medlemsstaternas begäran har kommissionen inrättat en central instans⁹ dit berörda parter kan anmäla klagomål avseende genomförandet av handels- och samarbetsavtalet. Företag, icke-statliga organisationer och den breda allmänheten i EU kan använda detta system som en första kontaktpunkt för att anmäla problem rörande genomförandet av handels- och samarbetsavtalet. Den centrala instansen är kopplad till de befintliga verktyg som kommissionen utvecklat, så som den gemensamma kontaktpunkten för anmälan av handelsrelaterade klagomål, inklusive ärenden som rör marknadstillträde, lika villkor eller hållbar utveckling. Dessa verktyg avspeglar kommissionens ökade ansträngningar för att stärka genomförandet och efterlevnaden av ingångna internationella avtal.

⁶ Se: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2021-0398_SV.pdf.

⁷ Information om forumet för det civila samhällets sammanträden kommer att finnas tillgänglig här: <https://trade.ec.europa.eu/dialogue/index.cfm>

⁸ <https://www.eesc.europa.eu/en/tags/international-trade?page=1>.

⁹ https://ec.europa.eu/assets/sg/complaint_eu_uk_tca/complaints_sv/.

I syfte att kunna utlösa efterlevnadsåtgärder lade kommissionen fram förslag¹⁰ till lagstiftning om vidtagande av unilaterala åtgärder och efterlevnadsåtgärder, som skulle ersätta den befogenhet som fastställs i rådets beslut (EU) 2021/689¹¹ om ingående av handels- och samarbetsavtalet.

Under 2021 har ingen av parterna begärt samråd eller inrättande av skiljedomstol i enlighet tvistlösningensreglerna i handels- och samarbetsavtalet. Som en del i genomförandet av dessa regler lade EU den 14 december 2021 fram ett formellt förslag på personer som vill och kan tjänstgöra som ledamöter av en skiljedomstol¹².

4. Handel med varor

När övergångsperioden löpte ut delades Förenade kungariket och EU upp i två separata tullområden och två separata varumarknader, var och en med sitt eget regelverk, vilket oundvikligen skapar handelshinder.

Handels- och samarbetsavtalet innehåller visserligen bestämmelser om handel utan tullar och kvoter, men den friktionsfria varuhandeln har upphört och icke-tariffära hinder återkommit. Sedan 2021 är all export från Förenade kungariket till EU föremål för tullförfaranden och kontroller. Sändningar av jordbruks- och livsmedelsprodukter måste åtföljas av hälsointyg och genomgå sanitära och fytosanitära inspektioner (SPS-inspektioner) vid medlemsstaternas gränskontrollstationer. Därutöver måste olika regler och regleringsåtgärder följas avseende alla varor, eftersom principen om ömsesidigt erkännande upphört att gälla.

Vidare måste de varor som är föremål för handel mellan de två parterna uppfylla kraven i de ursprungsregler som fastställs i handels- och samarbetsavtalet för att kunna omfattas av förmånsbehandling med 0 procents tull. Att bevisa en varas ursprung kan vara en betungande uppgift, särskilt för företag som köper in komponenter från flera länder. För att underlätta användningen av förmånsbehandling antog kommissionen lagstiftning¹³ om en övergångsperiod under vilken EU-exportörer kunde upprätta ursprungsförsäkringar på grundval av leverantörsdeklarationer även utan fullständig dokumentation, förutsatt att de

¹⁰ Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om regler för utövandet av unionens rättigheter vid genomförandet och efterlevnaden av avtalet om Förenade konungariket Storbritannien och Nordirlands utträde ur Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen och av handels- och samarbetsavtalet mellan Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen, å ena sidan, och Förenade konungariket Storbritannien och Nordirland, å andra sidan, KOM(2022) 89, och förslag till rådets förordning om regler för utövandet av gemenskapens rättigheter vid genomförandet av avtalet om handel och samarbete mellan Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen, å ena sidan, och Förenade konungariket Storbritannien och Nordirland, å andra sidan, KOM(2022) 100.

¹¹ Rådets beslut (EU) 2021/689 av den 29 april 2021 om ingående, på unionens vägnar, av handels- och samarbetsavtalet mellan Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen, å ena sidan, och Förenade konungariket Storbritannien och Nordirland, å andra sidan, och av avtalet mellan Europeiska unionen och Förenade konungariket Storbritannien och Nordirland om säkerhetsförfaranden för utbyte och skydd av säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter (EUT L 149, s. 2) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32021D0689&from=SV>.

¹² https://ec.europa.eu/info/system/files/ares_20217728182_letter_from_vice-president_sefcovic_to_the_united_kingdom_minister_of_state_lord_frost_signed.pdf.

¹³ Kommissionens genomförandeförordning (EU) 2020/2254 av den 29 december 2020 om upprättande av ursprungsförsäkringar på grundval av leverantörsdeklarationer för förmånsexport till Förenade kungariket under en övergångsperiod (EUT L 446, s. 1) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32020R2254&from=SV>.

skulle ha dokumentationen senast vid 2021 års utgång. Från år 2022 och framåt tillämpas de vanliga kraven för upprättande av ursprungsförsäkringar. Över 80 % av EU:s varuimport från Förenade kungariket omfattades av förmånsbehandling. Kommissionen, i samarbete med medlemsstaterna, säkerställer att ursprungsreglerna tillämpas korrekt och bistår tullmyndigheter och företag med vägledning och förklaringar.

Trots att inga tullavgifter togs ut för ursprungsvaror rapporterade många företag om störningar i leveranskedjorna. De svårigheter som företagen i EU ställs inför ligger i linje med vad som kunde förväntas, dvs.

- ökade kostnader till följd av dubbla regelsystem och fler formaliteter,
- förseningar vid gränsen till följd av nya förfarandekrav och
- svårigheter att efterleva importreglerna i och med att dessa ändras.

Kommissionen gjorde sitt yttersta för att hjälpa medlemsstater och företag i EU att navigera i den nya miljön. Avseende SPS-kraven t.ex., där vissa problem uppstod i början av 2021, tillhandahöll man utan dröjsmål riktlinjer för korrekt tillämpning av SPS-reglerna. På tullområdet offentliggjordes riktlinjer om ursprungsreglerna och andra tullrelaterade frågor, checklistor och annan relevant information¹⁴. Som ett resultat av detta minskade problemen avsevärt under årets gång. Förenade kungariket å sin sida sköt upprepade gånger under 2021 upp införandet av tull- och SPS-kraven på importen från EU. Dessa formaliteter började införas i januari 2022 och kommer att fasas in fram till oktober 2022, i enlighet med den stegvisa process som beskrivs i den brittiska modellen för gränshantering (*Border Operation Model*). Tillämpningen av formaliteterna riskerar att bli en utmaning för EU-exportörer och medlemsstater till följd av de logistiska effekterna av de nya förfarandena, i synnerhet kravet att de nödvändiga deklARATIONERNA och styrkande handlingarna ska lämnas in innan varorna fraktas från EU:s hamnar till Förenade kungariket samt komplexiteten i det IT-system som Förenade kungariket infört.

Kommissionen står i tät kontakt med medlemsstaterna för att säkerställa att förvaltningar och företag i respektive stat är väl förberedda. Den relevanta informationen finns också tillgänglig på kommissionens webbplats¹⁵. För att underlätta handel med varor som omfattas av SPS-krav har elektroniska mallar för de hälsointyg som krävs för export till Förenade kungariket gjorts tillgängliga för alla medlemsstater, och kommissionen överlägger med brittiska myndigheter om godtagande av dessa.

Även om det fortfarande är för tidigt att göra en helhetsbedömning av de ekonomiska konsekvenserna av Förenade kungarikets utträde ur EU visar de senaste uppgifterna att handelsflödena mellan EU och Förenade kungariket delvis stabiliserades under 2021, efter en inledande nedgång vid övergångsperiodens slut. Handelsflödena förblev dock lägre än 2019 och dessförinnan.

När det gäller varuhandel ger Eurostats uppskattningar för 2021 vid handen att importen till EU från Förenade kungariket uppgick till 146 miljarder euro, vilket är en markerad minskning både jämfört med 2020 (-13,6 %) och med 2019 (-24,8 %). Exporten från EU till

¹⁴ https://ec.europa.eu/taxation_customs/customs-4/international-affairs/third-countries/united-kingdom_en.

¹⁵ https://ec.europa.eu/taxation_customs/customs-4/international-affairs/third-countries/united-kingdom/new-import-formalities-bring-goods-eu-uk-1-january-2022_en.

Förenade kungariket uppskattas till 283 miljarder euro, en ökning med 1,9 % jämfört med 2020, men ändå 11,4 % lägre än den nivå som registrerades 2019.

Tabell 1 visar att både importen och exporten av varor mellan EU och dess andra partners ökade kraftigt 2021 jämfört med 2020 (+27 % respektive +14,6 %), till nivåer över de som noterades 2019, dvs. före pandemin, (12,5 % för importen och 4,7 % för exporten), samtidigt som handeln med Förenade kungariket fortfarande ligger långt under de nivåer som rådde före pandemin.

Särskilt maskiner och transportmedel, som utgör en avsevärd andel av den bilaterala handeln, påverkades. EU:s import från Förenade kungariket i denna sektor minskade med 26,2 % 2021 jämfört med 2020 och med 37,9 % jämfört med 2019. EU:s export minskade med 3,1 % 2021 i förhållande till 2020 och med 20,5 % i förhållande till 2019. Under 2021 låg EU:s import och export med Förenade kungariket när det gäller maskiner och transportmedel absolut sett mer än 52 miljarder euro under 2019 års nivå¹⁶.

¹⁶ Statistiken över EU:s handel med Förenade kungariket påverkades av en större förändring som genomfördes den 1 januari 2021, då enkätbaserad statistik över handeln inom EU ersattes med tullbaserad statistik per ursprungsland i stället för per avsändningsland. Det är troligt att EU kompenserade för (en del av) den förlorade handeln med Förenade kungariket genom större handel med andra länder utanför EU. Det är i nuläget inte möjligt att kvantifiera denna statistiska effekt.

Tabell 1. EU27:s varuhandel 2021 efter partner och SITC-sektor jämfört med föregående år

	Import till EU 2021, miljoner euro	Förändring i procent jämfört med		Export från EU 2021, miljoner euro	Förändring i procent jämfört med		
		2020	2019		2020	2019	
EU27:s handel efter partner		TOTALT Alla produkter					
UK	146 025	-13,6	-24,8	283 589	1,9	-11,4	
Utanför EU27 (exkl. Förenade kungariket)	1 965 514	27,0	12,5	1 896 887	14,6	4,7	
EU27:s handel efter SITC-sektor		Partner: Förenade kungariket					
0 – Livsmedel och levande djur	9 444	-26,8	-31,5	31 716	-4,5	-3,9	
1 – Drycker och tobak	2 637	-9,8	-23,5	6 269	5,1	7,3	
2 – Råvaror, icke ätbara, utom bränslen	4 349	34,1	22,9	9 535	53,9	55,3	
3 – Mineraliska bränslen, smörjolja, elström	20 913	37,8	-6,5	10 775	92,6	6,9	
4 – Animaliska och vegetabiliska oljor och fetter	451	-21,4	-6,3	1 034	2,6	9,7	
5 – Produkter av kemiska och närstående industrier	26 286	-20,8	-20,6	45 316	2,8	-6,8	
6 – Bearbetade varor, i huvudsak efter material	16 274	-0,3	-11,9	35 604	11,8	-1,7	
7 – Maskiner och apparater samt transportmedel	42 823	-26,2	-37,9	102 872	-3,1	-20,5	
8 – Diverse färdiga varor	13 917	-36,0	-44,3	33 592	-8,3	-22,1	
9 – Övriga varor	8 931	83,0	72,7	6 877	-9,6	1,3	
EU27:s handel efter SITC-sektor		Partner: Utanför EU27 (exkl. Förenade kungariket)					
0 – Livsmedel och levande djur	98 296	8,2	5,1	103 475	5,9	12,2	
1 – Drycker och tobak	6 599	4,2	-3,1	34 035	15,5	6,7	
2 – Råvaror, icke ätbara, utom bränslen	87 727	34,3	29,5	53 542	32,2	26,8	
3 – Mineraliska bränslen, smörjolja, elström	359 916	74,6	5,6	93 312	59,5	-0,1	
4 – Animaliska och vegetabiliska oljor och fetter	13 458	27,2	48,7	6 642	20,0	32,9	
5 – Produkter av kemiska och närstående industrier	244 176	22,1	20,9	410 917	12,0	14,7	
6 – Bearbetade varor, i huvudsak efter material	222 081	26,8	24,0	203 994	18,4	5,8	
7 – Maskiner och apparater samt transportmedel	627 878	18,5	10,3	727 950	11,3	-1,9	
8 – Diverse färdiga varor	272 572	17,8	8,2	223 366	16,7	4,4	
9 – Övriga varor	32 811	1,2	24,9	39 655	2,1	-1,3	

Källa: Eurostat EXT_ST_EU27_2020SITC 18-Feb-22.

5. Tjänster och investeringar, digital handel, immateriella rättigheter, offentlig upphandling och små och medelstora företag

När övergångsperioden löpte ut upphörde den fria rörligheten för personer, liksom friheten att tillhandahålla tjänster, den fria rörligheten för kapital och etableringsfriheten, vilket innebar stora förändringar av möjligheterna för båda parter tjänsteleverantörer att få tillträde till motpartens marknad. Tillhandahållandet av tjänster, som nu sker på basis av icke-medlemskap i EU, har blivit mer komplicerat. Företag som planerar att tillhandahålla tjänster eller investerare som vill etablera sig på den andra partens territorium står inför nya regleringsmässiga och administrativa hinder. Exempelvis är tillstånd från hemlandet inte längre giltiga i värdlandet, yrkeskvalifikationer erkänns inte lika lätt som inom EU och invandringsregler tillämpas. För tjänsteleverantörer och investerare från Förenade kungariket gäller olika regler för var och en av de 27 medlemsstaterna.

Även om handels- och samarbetsavtalet innehåller bestämmelser som reducerar vissa inträdeshinder, exempelvis genom förbud mot kvantitativa begränsningar som prövning av det ekonomiska behovet för investerare och tjänsteleverantörer eller genom underlättande av erkännandet av yrkeskvalifikationer¹⁷, kan handels- och samarbetsavtalets ramverk inte jämföras med den frihet att etablera verksamhet eller tillhandahålla tjänster som råder på den inre marknaden. Handels- och samarbetsavtalet innehåller bestämmelser som underlättar digital handel och förbättrade standarder för skyddet av immateriella rättigheter samt regler om tillträde till respektive marknad för offentliga upphandlingar.

Uppgifter för de tre första kvartalen 2021 visar att handeln med tjänster ännu inte har återgått till pre-pandemiska nivåer. Tabell 2 visar att EU:s import från Förenade kungariket och övriga handelspartners, trots en återhämtning i förhållande till de första nio månaderna 2020, är mycket lägre än under samma period 2019; -9,3 % från Förenade kungariket och -8 % från resten av världen. Vid en jämförelse av EU:s export under de första tre kvartalen 2021 med samma period 2019, är minskningen större när det gäller Förenade kungariket (-13,2 %) än när det gäller EU:s övriga handelspartners (-4,8 %).

Resebranschen, som inte visar några tecken på återhämtning jämfört med 2020, är bland de värst drabbade. EU:s import och export med både Förenade kungariket och övriga handelspartners under de första nio månaderna 2021 kommer fortfarande inte närheten av de nivåer som uppnåddes under samma period 2019.

Handeln inom transporttjänster, byggnadstjänster och avgifter för användning av immateriella rättigheter har också påverkats kraftigt, men detta gäller i första hand handeln mellan EU och Förenade kungariket; handeln mellan EU och dess övriga handelspartners överstiger nu de nivåer som registrerades de första nio månaderna 2019. Detta visar på effekten av Förenade kungarikets utträde ur EU.

Under hela 2021 koncentrerade kommissionen sina insatser till att försöka undanröja hinder kopplade till genomförandet av handels- och samarbetsavtalet. Exempelvis kunde Förenade kungarikets invandringsregler avseende underleverantörers rätt att utföra installations- och underhållstjänster på dess territorium klargöras.

¹⁷ Båda parter yrkesorganisationer kan begära att partnerskapsrådet ska godkänna erkännande i deras bransch.

Kommissionen har för sin del efterlevt transparenskraven i handels- och samarbetsavtalet. Information om fysiska personers tillhandahållande av tjänster är nu offentligt tillgänglig. Kommissionen fullgjorde också sitt åtagande att utveckla en offentlig webbplats med information för små och medelstora företag¹⁸.

Kommissionen kommer att fortsätta övervaka genomförandet av handels- och samarbetsavtalet inom tjänster och investeringar, digital handel, immateriella rättigheter, offentlig upphandling och små och medelstora företag samt insistera på efterlevnad av avtalet. Den kommer att följa upp den kommande lagstiftningen om offentlig upphandling med relevanta brittiska myndigheter¹⁹, då denna lagstiftning gett upphov till oro bland intressenter i EU. Kommissionen kommer att fortsätta att nära övervaka effekterna av andra lagändringar i Förenade kungariket som påverkar de områden som omfattas av handels- och samarbetsavtalet.

¹⁸ <https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/sv/home>.

¹⁹ See: <https://www.gov.uk/government/consultations/green-paper-transforming-public-procurement/outcome/transforming-public-procurement-government-response-to-consultation>.

Tabell 2. EU27:s handel med tjänster under de första 9 månaderna 2021 efter partner och tjänstesektor jämfört med samma period föregående år

	Import till EU jan.–sep. 2021 miljoner euro	<i>Förändring i procent jämfört med jan.–sep.</i> 2020 2019		Export från EU jan.–sep. 2021 miljoner euro	<i>Förändring i procent jämfört med jan.–sep.</i> 2020 2019	
EU27:s handel efter partner		TOTALT Alla tjänster				
UK	114 858	3,9	–9,3	143 253	6,4	–13,2
Utanför EU27 (exkl. Förenade kungariket)	499 174	–4,4	–8,0	574 356	12,3	–4,8
EU27:s handel efter tjänstesektor		Partner: Förenade kungariket				
Bearbetningstjänster för fysiska insatsvaror som ägs av andra	1 349	1,8	–8,7	3 721	–3,1	–2,9
Underhålls- och reparationstjänster, ej hänförliga till någon annan kategori	1 414	–6,2	–27,6	1 792	–19,5	–24,9
Transporter	9 101	–7,9	–27,4	15 534	4,0	–24,9
Resor	3 934	–33,0	–71,9	9 912	–9,7	–70,2
Bygg och anläggning	1 339	–5,6	–51,4	1 599	–12,8	–57,7
Försäkrings- och pensionstjänster	6 342	25,4	37,8	8 487	35,4	55,8
Finansiella tjänster	20 121	22,8	19,8	22 693	12,1	11,9
Avgifter för användning av immateriella rättigheter, ej hänförliga till någon annan kategori	9 061	4,0	–21,8	7 267	8,6	–8,4
Tele-, data- och informationstjänster	14 181	2,9	8,3	27 357	9,7	14,7
Övriga affärstjänster	44 670	4,0	2,5	38 337	4,8	1,8
Personliga tjänster, kultur- och rekreationstjänster	2 990	4,4	–11,5	2 798	15,8	8,1
Offentliga varor och tjänster, ej hänförliga till någon annan kategori	258	–55,6	–64,5	822	13,2	13,5
Ej fördelade tjänster	101	–39,4	–27,4	2 936	–1,0	13,3
EU27:s handel efter tjänstesektor		Partner: Utanför EU27 (exkl. Förenade kungariket)				
Bearbetningstjänster för fysiska insatsvaror som ägs av andra	11 556	10,5	14,5	16 907	12,4	8,5
Underhålls- och reparationstjänster, ej hänförliga till någon annan kategori	8 427	–8,4	–17,3	11 019	–0,9	–11,1
Transporter	96 165	20,4	1,8	126 803	31,8	8,0
Resor	26 230	–11,3	–63,6	32 400	–4,5	–66,4
Bygg och anläggning	2 371	1,3	–0,3	5 205	–16,5	–28,3
Försäkrings- och pensionstjänster	12 707	18,4	20,6	11 094	–0,4	3,1
Finansiella tjänster	38 530	22,7	32,9	42 347	11,3	13,5

Avgifter för användning av immateriella rättigheter, ej hänförliga till någon annan kategori	104 010	21,6	38,4	51 547	-1,8	1,4
Tele-, data- och informationstjänster	43 818	11,6	8,2	119 666	22,0	22,1
Övriga affärstjänster	148 391	-31,3	-21,8	140 995	4,8	-1,2
Personliga tjänster, kultur- och rekreationstjänster	4 779	-2,2	-12,6	7 318	5,9	-0,5
Offentliga varor och tjänster, ej hänförliga till någon annan kategori	1 984	-11,9	-14,1	3 738	-18,3	-15,3
Ej fördelade tjänster	208	-52,8	-50,0	5 319	72,8	63,2

Källa: Eurostat. *European Union and euro area balance of payments - quarterly data (BPM6)*. Uppgifter hämtade den 18 feb. 2022.

6. Energi

Sedan övergångsperiodens slut omfattas Förenade kungariket inte längre av EU:s inre marknad för energi eller dess arrangemang för styrning och handel. Även om handels- och samarbetsavtalet innehåller bestämmelser avsedda att underlätta energiflödet har handelsprocesserna blivit mer komplicerade.

Enligt handels- och samarbetsavtalet får särskilda handelsarrangemang för flödet av el mellan EU och Förenade kungariket införas. Som ett första steg ombads systemansvariga för överföringssystem hos båda parter att utföra en kostnads-nyttoanalys. Resultaten av den analys som presenterades gemensamt i maj 2021 var dock otillfredsställande, med bland annat indikationer på allvarliga risker för otillbörlig marknadspåverkan och marknadsstörningar. Kommissionen arbetar med att hitta möjligheter och alternativ för genomförandet av denna förpliktelse.

Handels- och samarbetsavtalet innehåller också bestämmelser om samarbete inom utvecklandet av förnybar energi till havs, som väntas spela en avgörande roll när det gäller att nå noll nettoutsläpp av växthusgaser, vilket båda parter har som mål. Med energisamarbetet för Nordsjön som grund inleddes förhandlingar under 2021 i syfte att underteckna ett samförståndsavtal om inrättande av ett särskilt forum för tekniska diskussioner med Förenade kungariket om utvecklingen av havsbaserade nät och om Nordsjöregionens stora potential inom förnybar energi.

7. Lika villkor för öppen och rättvis konkurrens och hållbar utveckling

EU och Förenade kungariket har i handels- och samarbetsavtalet enats om att handel och investeringar förutsätter villkor som säkerställer lika villkor och hållbar utveckling. I detta avseende måste eventuell relevant utveckling av Förenade kungarikets lagstiftning om kontroll av subventioner, beskattning, arbetsrättsliga och sociala standarder samt miljö och klimat övervakas och omfattas av rapportering i enlighet med artikel 2.4 i rådets beslut (EU) 2021/689.

Kommissionen övervakar sådan utveckling med hjälp av information som samlas in av dess tjänsteavdelningar och av medlemsstaterna, uppgifter från intressenter inom EU, formella och informella kontakter inom ramen för internationella och multilaterala forum, samt genom de specialiserade kommittéer som inrättats genom handels- och samarbetsavtalet. Kommissionen övervakar också noggrant utvecklingen av regeländringar genom att analysera rapporter från tankesmedjor, näringsliv, icke-statliga organisationer, medier och andra aktörer. Även den gemensamma kontaktpunkt²⁰ som inrättats genom handels- och samarbetsavtalet utgör en källa till underlag för kommissionens analyser.

²⁰ Den gemensamma kontaktpunkten är den centrala instans som EU-baserade intressenter kan använda för att anmäla klagomål i ärenden som rör marknadstillträde, lika villkor eller bristande efterlevnad av åtaganden enligt reglerna för handel och hållbar utveckling eller det allmänna preferenssystemet. Mer information finns här: <https://ec.europa.eu/trade/trade-policy-and-you/contacts/chief-trade-enforcement-officer/>.

7.1. Arbetsrättsliga och sociala standarder, miljö och klimat, hållbar utveckling

Efter utträdet ur EU tillkännagav Förenade kungariket genomförandet av omfattande lagstiftningsreformer som en del i ambitionen att ”ta tillbaka kontrollen över lagarna”, och inledde ett offentligt samråd om reformer av ramarna i syfte att förbättra lagstiftningen²¹.

På arbetsmarknads- och socialpolitikens område tillkännagav Förenade kungarikets regering att de hade för avsikt att inrätta ett centralt tillsynsorgan för anställningsrättigheter med uppgiften att sköta den centrala tillsynen av landets arbetslagstiftning²². Kommissionen följer nära denna utveckling av lagstiftningen, i synnerhet organets befogenheter och resurser att utöva sin tillsynsroll. När lagen träder i kraft kommer kommissionen att noga övervaka huruvida de relevanta arbetsrättsliga och sociala standarderna upprätthålls i praktiken, så som handels- och samarbetsavtalet kräver. Kommissionen och Förenade kungariket diskuterade denna fråga när den specialiserade handelskommittén för lika villkor för öppen och rättvis konkurrens och hållbar utveckling sammanträdde för första gången, och båda parter var då eniga om vikten av att se till att arbetstagarnas rättigheter respekteras i praktiken.

Förenade kungariket har också antagit *Environment Act 2021*²³, som omfattar inrättandet av en miljöskyddsmyndighet och bestämmelser om särskilda aspekter av politiken rörande avfall, biologisk mångfald, luftkvalitet, vatten och bevarande. I detta fall kommer kommissionen också att övervaka huruvida myndigheten ges tillräckliga befogenheter och resurser för att kunna upprätthålla miljöreglerna i praktiken, så som handels- och samarbetsavtalet kräver. Vidare kommer kommissionen att övervaka genomförandet i praktiken av miljöåtaganden efter antagandet av lagen och efterföljande sekundärlagstiftning.

EU:s regler för kemikaliesektorn infördes 2021 i Förenade kungarikets nationella lagstiftning²⁴, med vissa anpassningar till följd av landets utträde ur EU. Kommissionen övervakar noggrant hur Förenade kungariket hanterar begränsningar, godkännanden och registreringar av kemiska ämnen, i syfte att säkerställa att de relevanta förpliktelserna i handels- och samarbetsavtalet fullgörs.

På klimatområdet har Förenade kungariket infört ett eget system för handel med utsläppsrättigheter²⁵. Systemet tillämpas på energiintensiva industrier, elproduktionssektorn och luftfart. Det omfattar verksamheter där bränsle förbränns i anläggningar. När det gäller luftfart tillämpas systemet på flygningar inom Förenade kungariket, liksom till Gibraltar och Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Sedan i maj 2021 anordnas auktioner på utsläppsrättigheter i Förenade kungariket. Hittills har auktionspriserna legat i nivå med, eller högre än, priserna i EU.

²¹ Tillkännagivande om lagstiftningsreformer på viktiga områden:

<https://www.gov.uk/government/publications/brexit-opportunities-regulatory-reforms>.

²²https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/991751/sing-le-enforcement-body-consultation-govt-response.pdf.

²³ <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2021/30/contents/enacted>.

²⁴ <https://www.hse.gov.uk/reach/index.htm>.

²⁵ <https://www.gov.uk/government/publications/participating-in-the-uk-ets/participating-in-the-uk-ets>.

Enligt artikel 18.2 i den europeiska sociala stadgan²⁶ måste Förenade kungariket avskaffa eller minska sina stämpelavgifter, inklusive avgifter för arbetsvisum. Fram till nyligen tillämpade Förenade kungariket en rabatt på 55 pund på avgiften för långfristiga visum för alla arbetstagare från de stater som ställt sig bakom stadgan som öppnades för undertecknande 1961. I december 2020 tillkännagav Förenade kungariket att rabatten från och med 2021 inte längre skulle tillämpas för medborgare i fem av EU:s medlemsstater.²⁷ I juli 2021 meddelade Förenade kungariket formellt sin avsikt att säga upp artikel 18.2 i den europeiska sociala stadgan. I september 2021 beslutade Förenade kungariket att ta bort rabatten på visumavgiften för alla EU-medborgare från och med februari 2022. Kommissionen tog upp denna fråga både i partnerskapsrådet och i den specialiserade handelskommittén för lika villkor för öppen och rättvis konkurrens och hållbar utveckling. Kommissionen har uttryckt sin besvikelse över att Förenade kungariket, i stället för att utvidga rabatten på visumavgiften till att omfatta medborgare av de fem berörda EU-medlemsstaterna, valde att ta bort rabatten helt.

7.2. Kontroll av subventioner

I juni 2021 lade Förenade kungarikets regering fram ett lagförslag om kontroll av subventioner²⁸, i syfte att upprätta en rättslig ram för framtida övervakning av subventioner. Lagförslaget omfattar materiella regler och genomföranderegler.

När det gäller materiella regler fastställs i lagförslaget en definition av subvention och en uppsättning allmänna och särskilda principer för subventioner som bygger på de principer som fastställs i handels- och samarbetsavtalet samt på dess bestämmelser om transparens.

När det gäller genomföranderegler inrättas genom lagförslaget en subventionsenhet vid *Consumers and Markets Authority* (konsument- och marknadsmyndigheten). Denna kommer att fungera som ett oberoende organ med kontrollbefogenheter på subventionsområdet. Genom lagförslaget upprättas ett system för efterhandskontroll av subventioner, som även har vissa inslag av förhandskontroll. *Competition Appeal Tribunal* (överklagandeinstans i konkurrensärenden) kommer att kunna besluta om återkrav av subventioner som beviljats olagligen. Ytterligare genomföranderegler och riktlinjer väntas utfärdas. Kommissionen kommer att fortsätta att övervaka utvecklingen.

Kommissionen undersöker också de subventioner för förnybar energi som Förenade kungariket beviljar inom ramen för programmet *Contracts for Difference*²⁹. Kommissionen uttryckte oro över att ”procentandelen innehåll från Förenade kungariket” efterfrågas i frågeformuläret om leveranskedjeplaner. Kommissionen tog upp frågan när den specialiserade handelskommittén för lika villkor för öppen och rättvis konkurrens och hållbar utveckling sammanträdde, liksom vid handelspartnerskapskommitténs sammanträde. Kommissionen begärde att Förenade kungariket skulle ta bort uppgifterna om lokalt innehåll

²⁶ Den europeiska sociala stadgan är ett fördrag som ingicks inom ramen för Europarådet. Den öppnades för undertecknande 1961 och trädde i kraft 1965. Stadgan reviderades 1996. Den reviderade stadgan trädde i kraft 1999:
<https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=090000168048b059>.

²⁷ Bulgarien, Estland, Litauen, Rumänien och Slovenien.

²⁸ <https://www.gov.uk/government/collections/subsidy-control-bill>.

²⁹ <https://www.gov.uk/government/publications/contracts-for-difference/contract-for-difference>.

från frågeformuläret och anpassa poängsättningen för urvalskriterierna samt utfärda ytterligare riktlinjer som bekräftar att frågan om innehåll från Förenade kungariket tagits bort och inte på något sätt påverkar poängsättningen, inte heller i genomförandefasen, detta för att se till att geografisk plats helt tas bort som urvalsfaktor.

Förenade kungariket föreslog inrättandet av åtta frihamnar³⁰, varav två skulle tas i bruk under 2021, med särskilda regler, så som åtgärder avseende direktbeskattning (t.ex. skattelättnader) och förenklade tullförfaranden eller subventioner till stöd för handel och investeringar. Kommissionen kommer att övervaka inrättandet av hamnarna och efterlevnaden av handels- och samarbetsavtalets bestämmelser om lika villkor, i synnerhet de som har bäring på subventioner och beskattning.

8. Transporter

Sedan övergångsperiodens slut kan Förenade kungariket inte längre dra nytta av EU:s inre marknad för transporter. I handels- och samarbetsavtalet fastställs visserligen regler för fortsatta förbindelser mellan EU och Förenade kungariket, men transportoperatörernas tillträdesrättigheter, i synnerhet inom luftfart och vägtransporter, är avsevärt mer begränsade än motsvarande rättigheter på EU:s inre marknad. Exempelvis får flygbolag från Förenade kungariket inte längre erbjuda regelbundna lufttransporttjänster mellan medlemsstater.

De ömsesidiga rättigheter inom luftfart och vägtransport som parterna enats om började tillämpas omedelbart när handels- och samarbetsavtalets trädde i kraft, och har hittills varit oproblematiska.

Enligt handels- och samarbetsavtalet kan medlemsstaterna och Förenade kungariket också ingå bilaterala avtal om lufttransporttjänster för fraktgods i enlighet med den s.k. femte frihetsrättigheten³¹. På grundval av det godkännande som fastställs i artikel 6 i rådets beslut (EU) 2021/689 har följande medlemsstater vid 2021 års slut anmält sina avtal med Förenade kungariket till kommissionen: Belgien, Bulgarien, Tjeckien, Danmark, Tyskland, Estland, Irland, Grekland, Frankrike, Cypern, Lettland, Litauen, Luxemburg, Ungern, Malta, Nederländerna, Slovakien, Finland och Sverige.

När det gäller luftvärdighetskontroller för luftfartyg, motorer och propellrar som konstruerats på deras territorier och relaterade certifieringsprocesser slutfördes 15 valideringar under 2021, vilka främst utgjordes av kompletterande typcertifikat eller ändringar i befintliga konstruktioner. 13 av dessa valideringar beviljades av EU:s byrå för luftfartssäkerhet och två av Förenade kungarikets civila luftfartsmyndighet.

9. Fiske

Sedan övergångsperiodens slut omfattas Förenade kungariket inte längre av EU:s gemensamma fiskeripolitik. Även om handels- och samarbetsavtalet innehåller bestämmelser som ger parterna ömsesidigt tillträde till varandras vatten, liksom särskilda regler för tillträde

³⁰ <https://www.instituteforgovernment.org.uk/explainers/trade-freeports-free-zones>.

³¹ När det gäller planlagda internationella luftfartstjänster, den rätt som en stat har gett en annan att på den första statens territorium ta ombord eller lossa trafik som kommer från eller har en tredje stat som destination.

till Förenade kungarikets kronbesittningars vatten under en anpassningsperiod, har fiskevillkoren för fiskare hos båda parter väsentligen förändrats.

Kommissionen säkerställde tillträde till Förenade kungarikets och dess kronbesittningars vatten för merparten av EU:s fiskeflotta. Emellertid var det fortsatt svårt att säkerställa tillträde till Förenade kungarikets territorialhav (6–12 nautiska mil) och kanalöarnas vatten för mindre fartyg och ersättningsfartyg från EU. Trots avsevärda framsteg fanns det vid årets slut ett antal fartyg som sökt tillträde till dessa vatten och som ännu inte fått någon licens. Kommissionen undersöker i samarbete med de berörda medlemsstaterna omständigheterna kring varje licensansökan som inte beviljats.

Parterna underrättade också varandra om alla nya åtgärder, i enlighet med artikel 496.3 i handels- och samarbetsavtalet. Ömsesidigt godtagbara tidsramar och förfaranden för sådana underrättelser kommer att tas fram av den specialiserade kommittén för fiske.

EU och Förenade kungariket höll också årliga samråd om förvaltningen av gemensamma bestånd. En överenskommelse om total tillåten fångstmängd för 2021 nåddes i juni 2021. En överenskommelse om total tillåten fångstmängd för 2022 nåddes i december 2021.

10. Samordning av de sociala trygghetssystemen

Sedan övergångsperiodens slut tillämpas inte längre EU:s mekanismer för samordning av de sociala trygghetssystemen i Förenade kungariket. Handels- och samarbetsavtalet begränsar de negativa konsekvenserna genom att skydda de rättigheter avseende social trygghet som tillkommer personer som förflyttar sig mellan EU och Förenade kungariket efter den 1 januari 2021. I det syftet möjliggör avtalet samordning av de flesta förmåner från de sociala trygghetssystemen.

Samarbetet avseende social trygghet fortskred väl under 2021. Inga strukturella problem med genomförandet av handels- och samarbetsavtalets protokoll om samordning av de sociala trygghetssystemen identifierades. Vidare antogs ändringar av bilagorna till protokollet av den specialiserade kommittén för samordning av de sociala trygghetssystemen i syfte att bekräfta att medlemsstaterna även fortsatt tillåter att arbetstagare som utstationeras till eller från Förenade kungariket under vissa villkor omfattas av den sändande statens lagstiftning om social trygghet.

11. Brottsbekämpning och straffrättsligt samarbete

I och med övergångsperiodens slut förändrades EU:s och Förenade kungarikets arrangemang för samarbete kring brottsbekämpning och straffrättsliga frågor. Exempelvis ersattes mekanismer baserade på ömsesidigt erkännande med ömsesidig rättslig hjälp. Dessutom är Förenade kungariket inte längre medlem i EU:s brottsbekämpande organ och har begränsad eller ingen tillgång till EU:s databaser. Handels- och samarbetsavtalet innehåller visserligen bestämmelser om samarbete mellan parterna, men detta samarbete bedrivs numera på icke EU-landsbasis.

Under 2021 fortsatte det operativa samarbetet med Europol och Eurojust, dock på icke EU-landsbasis och genom bilaterala överenskommelser. I detta syfte undertecknades ett samarbetsavtal och ett administrativt arrangemang för upprättande av samarbetsrelationer

med Europol den 27 september 2021 samt ett samarbetsavtal med Eurojust den 20 december 2021.

Den specialiserade kommittén för samarbete inom brottsbekämpning och rättsliga frågor, som övervakar genomförandet av de samarbetsavtal som ingåtts inom ramen för handels- och samarbetsavtalet, förlängde övergångsperioden för förhandsutvärderingen av Förenade kungarikets DNA- och fingeravtrycksförbindelser³². Det är inte möjligt att ytterligare förlänga övergångsperioden efter den 30 juni 2022, vilket är det datum då Förenade kungarikets förbindelser måste vara utvärderade.

Handels- och samarbetsavtalet kräver att Förenade kungariket raderar PNR-uppgifter om passagerare efter deras avresa från landet, såvida inte en riskbedömning visar på ett behov av att lagra sådana uppgifter. Förenade kungariket fick tillfälligt avvika från denna bestämmelse under en övergångsperiod på ett år från handels- och samarbetsavtalets ikraftträdande, i avvaktan på genomförandet av tekniska anpassningar. Övergångsperioden skulle löpa ut den 31 december 2021. Emellertid beslutade partnerskapsrådet den 21 december 2021, efter beaktande av information från Förenade kungariket om de skyddsåtgärder som tillämpats och åtgärder som vidtagits för att möjliggöra radering av uppgifter och i kraft av sin befogenhet enligt artikel 552.13 i handels- och samarbetsavtalet, att förlänga övergångsperioden med ett år på grund av särskilda omständigheter³³.

12. Deltagande i EU-program

Till följd av sitt utträde ur EU har Förenade kungariket inte längre tillgång till EU-programmen eller de finansierings- och utbytesmöjligheter som dessa medför. Exempelvis är studenter vid landets institutioner för högre utbildning inte längre berättigade att delta i utbytesprogram inom ramen för Erasmus+.

Enligt handels- och samarbetsavtalet får Förenade kungariket visserligen delta i vissa EU-program som ett associerat land utanför EU, men sådant deltagande kräver antagande av bilaterala protokoll och finansiella bidrag. Inga sådana protokoll antogs under 2021.

Fram till dess att protokoll antas gäller övergångsbestämmelser enligt vilka enheter från Förenade kungariket får delta i ansökningsomgångar inom ramen för Horisont Europa och genomgå utvärderingsförfarandena.

Det erinras om att enheter från icke-associerade länder utanför EU enligt förordningen om Horisont Europa³⁴ är berättigade att delta i Horisont Europa-projekt utan finansiering från EU. I dessa fall behöver enheterna från tredjeland alltså finansiering från andra källor.

³² Beslut nr 1/2021 av den specialiserade kommitté som inrättas genom artikel 8.1 r i handels- och samarbetsavtalet mellan Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen, å ena sidan, och Förenade konungariket Storbritannien och Nordirland, å andra sidan den 28 september 2021 vad gäller förlängning av den period som avses i artikel 540.3 under vilken DNA-profiler och fingeravtrycksuppgifter kan utbytas med Förenade kungariket.

³³ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=CELEX:22021D2323>.

³⁴ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/695 av den 28 april 2021 om inrättande av Horisont Europa – ramprogrammet för forskning och innovation, om fastställande av dess regler för deltagande och

13. Slutsatser

Trots att handels- och samarbetsavtalet, och dess handelsfrämjande åtgärder, har en extraordinärt bred räckvidd utgör avtalet ingen ersättning för ett EU-medlemskap och har heller aldrig har varit avsett att göra det.

När det gäller varuhandeln kvarstår trots handels- och samarbetsavtalet tullförfaranden och kontroller, ursprungsregler för att åtnjuta tullfrihet och icke-tariffära hinder till följd av skillnader mellan regelverken. När det gäller tjänster kan den flexibilitet som handels- och samarbetsavtalet erbjuder inte på långa vägar jämföras med den enkelhet med vilken tjänster kan tillhandahållas på EU:s inre marknad. Detsamma gäller samtliga de unionspolitiska områden som tas upp i handels- och samarbetsavtalet, från transporter och energi till fiske och straffrättsligt samarbete. Handels- och samarbetsavtalet till trots har det blivit svårare för EU och Förenade kungariket att bedriva handel och samarbete med varandra, jämfört med vad som var fallet när Förenade kungariket var medlem i EU.

Eftersom samordningen mellan EU:s och Förenade kungarikets regelverk upphörde i och med brexit kommer den pågående och framtida utvecklingen av lagstiftningen att påverka genomförandet i praktiken av handels- och samarbetsavtalet. Fortsatt övervakning av Förenade kungarikets lagstiftningsreformer på de områden som omfattas av avtalet är därför av största vikt för att säkerställa att reformerna inte strider mot bestämmelserna i handels- och samarbetsavtalet och att EU:s företag inte får en konkurrensnackdel.

EU:s mål är att upprätthålla stabila och positiva förbindelser till Förenade kungariket, som alltjämt är en viktig handelspartner. Kvaliteten på de framtida förbindelserna kommer dock till stor del att avgöras av hur väl Förenade kungariket fullgör sina åtaganden enligt handels- och samarbetsavtalet och avtalet om utträde.

spridning och om upphävande av förordningarna (EU) nr 1290/2013 och (EU) nr 1291/2013 (EUT L 170, s.

1) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32021R0695&from=SV>